

«...Граємо в політичний покер, а на кону стоїть майбутнє нашої планети»,

– заявив представник *Greenpeace* доктор Кумі Найду, підбиваючи підсумки конференції «Rio +20»

Натомість Генеральний секретар ООН Пан Гі Мун напередодні проведення організацією Конференції з питань сталого розвитку висловив сподівання, що форум «стане одним із найважливіших глобальних зібрань нашої епохи з питань сталого розвитку. Завдання «Rio +20» має бути чітким: створення стійкої «зеленої» економіки, що забезпечує охорону навколишнього середовища за сприяння досягненню Цілей розвитку тисячоліття на основі зростання доходів, забезпечення населення гідною роботою та ліквідації убогості».

Через двадцять років після зустрічі на найвищому рівні «Планета Земля» (Ріо-де-Жанейро, 1992 р.), під час якої країни схвалили Порядок денний XXI століття щодо перегляду концепції економічного розвитку, досягнення соціальної справедливості та забезпечення охорони навколишнього середовища, ООН знову запросила уряди, міжнародні організації та представників основних груп широкої громадськості спільно виробити низку дієвих заходів, здатних зменшити рівень бідності й водночас сприяти створенню гідних робочих місць, чистої енергетики та досягненню раціональнішого і справедливішого використання природних ресурсів. Іще 1987-го спеціально створена комісія ООН під головуванням екс-прем'єр-міністра Норвегії Гро Харлем Брунтланд визначила сталий розвиток як «процес, що задовольняє потреби сучасності, не підриваючи здатності майбутніх поколінь до задоволення власних потреб». А вже до 2050 року семимільярдна сім'я земної кулі, ймовірно, досягне дев'ятимільярдної

позначки. Отже, дедалі зростатиме попит на природні ресурси, які постійно виснажуються, збільшуватиметься розрив у рівні доходів. Не даремно в Доповіді про розвиток людини Програми розвитку ООН за 2011 рік наголошується: сталий розвиток нерозривно пов'язаний з основними питаннями справедливості – тобто, соціальною справедливістю та ширшим доступом до кращої якості життя. Доповідь закликає до негайних дій, що сприятимуть уповільненню темпів зміни клімату, запобіганню подальшій деградації навколишнього середовища та зниженню нерівності, бо погіршення стану навколишнього середовища загрожує звести нанівець недавній прогрес у розвитку людського потенціалу для найбідніших країн світу.

Відтак, згідно з Резолюцією Генеральної Асамблеї ООН A/RES/64/236 від 24 грудня 2009 року, 20–22 червня 2012-го протягом конференції «Rio +20» світові лідери намагалися виробити нові способи розв'язання проблем сталого розвит-

ку, зокрема, пов'язаних з урбанізацією, енергетикою, водопостачанням, продовольством та екосистемами.

Офіційне обговорення було присвячено двом головним темам: побудові «зеленої» економіки задля досягнення сталого розвитку та ліквідації злиднів на планеті, а також допомозі країнам, котрі розвиваються, стати на шлях «зеленого» розвитку; поліпшенню координації міжнародних зусиль із досягнення сталого розвитку. Та, на жаль, після завершення саміту з'ясувалося: провідні високопосадовці просто затвердили розроблені за останні кілька днів політичні декларації. Підсумковий документ «Rio +20» «Майбутнє, якого ми хочемо» покладає на держави серйозні політичні зобов'язання в галузі сталого розвитку, не вимагаючи від них жодних юридичних гарантій їх виконання та не впроваджуючи щодо порушників жодних санкцій. Положення підсумкового документа занадто розмиті. Вони не містять (а повинні були б!) певних чітких цілей, які могли б визначити майбутнє людства.

Близько 1500 людей створили своєрідний напис на пляжі у Ріо-де-Жанейро «Rios para a vida» («Життя річками») під час акції протесту проти будівлі дамб на річках Бразилії. Мітинг пройшов у рамках проведення конференції ООН зі сталого розвитку «Ріо+20». Бразилія, 20 червня 2012 року. Фото Українформу.

– Схоже, глави держав та урядів відчувають гострий напад когнітивного дисонансу. Усі факти вказують на те, що слід вжити термінових заходів, потрібні нові амбітні цілі, новації, аби вийти з цього глухого кута. Але посадовці цього не розуміють. Вони лише визнають той факт, що викиди парникових газів необхідно знижувати, починаючи з 2015 року. А часу вже немає. Схоже, ми граємо в політичний покер, а на кону стоїть майбутнє нашої планети, – заявив представник *Greenpeace* доктор Кумі Найду, підбиваючи підсумки заходу.

Справді, країни домовилися протягом трьох років виробити цілі сталого розвитку та співпрацювати над посиленням захисту живих організмів у відкритому морі. Проте спроби ліквідувати субсидії на викопне паливо – про що в багатьох авторитетних доповідях говорилося як про можливість розвинути економіку та скоротити викиди CO₂ – закінчилися нічим. Окрім того, протягом шести днів попередніх переговорів провалилися або були істотно занижені плани закріплення права бідного населення на чисту воду, належне харчування й сучасні енергоджерела. Розчарування багатьох урядів спричинило також те, що текст, котрий мав закріплювати репродуктивні права жінок, вилучили з декларації – всупереч вимогам Ватикану, Росії, держав Центрально-Східної Азії та Латинської Америки.

Представники країн, що розвиваються, заявили: крім гучних гасел, для того, аби впоратися з витратами, необхідними для переходу на «зелений шлях» розвитку, їм потрібна фінансова підтримка. Проте з огляду на наближення президентських виборів у

США та глибоку фінансову трясину, яка поволи засмоктує єврозону, будь-які спроби озвучити конкретні суми було заблоковано. Декларація навіть не визначила «зеленої» економіки як затвердженого шляху сталого розвитку.

«Ті з нас, хто постійно стежить за ситуацією, знають, що багато бідних країн потребують такої допомоги. І немає жодної користі в тому, аби перелічувати пусті амбітні обіцянки, розписані на багато років наперед, а потім у кулуарах зізнаватися, що ми не плануємо обговорювати, як саме їх виконувати», – зазначив економіст Колумбійського університету і спеціальний радник Генерального секретаря ООН Пан Гі Муна професор Джеффри Сакс, коментуючи положення схваленого під час зустрічі документа.

Тобто, по суті, уряди не змогли досягти прогресу через «комплексні причини» і, певно, через те, що в сучасній політичній системі корпорації, бізнес і люди, котрі мають економічну владу, впливають на тих, хто приймає політичні рішення. Відповідно, «озеленення» провідних економіко-промислових потужностей сьогодні є банально невігідним із точки зору збільшення доходів і підвищення продуктивності праці. Тому й не дивно, що наступну ключову дату для розробки моделі сталого розвитку просто відсунули до 2015 року. А доти країни повинні заявити про цілі сталого розвитку. Отож, цілі визначатимуть не разом, керуючись спільними інтересами й вигодами всього людства, а кожна країна – окремо: тобто згідно з її власними національними прерогативами. Тому, яким чином може бути прийнято всесвітній договір про принципи нормативно-правової боротьби з глобальним потеплінням, невідомо

взагалі. Тим паче після оприлюднення 19 червня 2012 року по завершенні саміту «великої двадцятки» у Лос-Кабосі (Мексика) остаточної заяви провідних світових лідерів, котра містила заклик до вироблення глобального плану зі стимулювання економічного зростання та створення нових робочих місць, що можливе лише після впровадження термінових заходів для подолання кризи єврозони та збереження її «цілісності та стабільності».

Лідери країн пообіцяли активно боротися з голодом і безробіттям у світі, а також заявили, що збираються відстежувати ціни на нафту й іншу сировину, аби в разі необхідності вжити заходів для стабілізації ринків. Ясна річ, про скорочення її видобутку чи якість «озеленення» глобальної економіки навіть не згадувалося.

Серед іншого члени G20 вирішили виділити додатково понад 430 млрд. доларів США Міжнародному валютному фонду для розширення його можливостей у протидії кризам й їх попередженні. «Ці кошти будуть доступні для всіх членів МВФ і не призначені для якогось конкретного регіону. Дані ресурси, кваліфіковані як резервні активи, направлятимуться через двосторонні кредити та інвестиції», – йдеться в комюніке. Тож наразі світові лідери непокоїть, швидше, відсутність помітного прогресу в боротьбі з кризою в єврозоні, і аж ніяк не глобальний розвиток, не збереження ресурсів чи подолання бідності. Тому, певно, заяви «Ріо +20» так і залишаться невиконаними. Принаймні, доки не піде на спад світова фінансово-економічна криза. А вона, за підрахунками провідних економістів Заходу, триватиме, щонайменше, ще протягом десяти років.

